

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

SSA Dariusz Dończyk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J. G., W. G. i K. G.

przy uczestnictwie A. J. i J. J.

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 listopada 2008 r.,

zażalenia wnioskodawców J. G. i W. G. na postanowienie Sądu Okręgowego w W. G. z dnia 7 maja 2008 r., sygn. akt I Ca (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 7 maja 2008 r. Sąd Okręgowy w W. G. odrzucił skargę kasacyjną J. G. i W. G.. Wobec oddalenia postanowieniem z dnia 8 lutego 2008 r. wniosku wnioskodawców o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, zarządzeniem z dnia 8 lutego 2008 r. wezwano pełnomocnika wnioskodawców adw. G. B. o uiszczenie w terminie tygodniowym stosownej opłaty od wniesionej skargi kasacyjnej. Ze znajdującego się w aktach sprawy pełnomocnictwa procesowego wynikało, że adw. M. Z., który wniósł skargę kasacyjną wnioskodawców, działał jako pełnomocnik substytucyjny adw. G. B., do którego zgodnie z art. 133 § 3 zd. 1 k.p.c. doręczane były wszelkie pisma procesowe w postępowaniu ze skargi kasacyjnej. Wobec bezskutecznego upływu terminu do uiszczenia należnej opłaty od skargi kasacyjnej Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawców na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Od powyższego postanowienia zażalenie wnieśli wnioskodawcy J. G. i W. G., którzy zaskarżyli je w całości zarzucając: 1) naruszenie przepisów postępowania: - art. 133 § 3 k.p.c. poprzez nie doręczenie żadnego z pism sądowych, w tym orzeczeń sądowych, które zapadły po wniesieniu skargi kasacyjnej, na adres pełnomocnika, który imieniem wnioskodawców wniósł skargę kasacyjną (adw. M. Z.), a tym samym nieskuteczność doręczenia wezwania o uiszczenie należnej opłaty od skargi kasacyjnej; - art. 370 w związku z art. 397 § 2 k.p.c. poprzez brak wskazania w wezwaniu skierowanym do adwokata G. B., w jakiej wysokości opłata ma być uiszczona od skargi kasacyjnej wniesionej przez adw. M. Z.; 2) błędne ustalenie, że wnioskodawcom nie przysługuje zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Wnioskodawcy wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 133 § 3 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli ustanowiono pełnomocnika procesowego lub osobę upoważnioną do odbioru pism sądowych, doręczenia należy dokonywać tym osobom. Z przepisu tego nie wynika, że w przypadku ustanowienia w sprawie pełnomocnika substytucyjnego, doręczeń należy dokonywać pełnomocnikowi substytucyjnemu. Z istoty regulacji dotyczącej pełnomocnictwa substytucyjnego, którego dotyczy treść art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (j.t.: Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 ze zm.), wynika, że pełnomocnik substytucyjny jest jedynie zastępcą ustanowionego w sprawie przez stronę pełnomocnika procesowego. Dlatego co do zasady pisma sądowe powinny być doręczane przez sąd pełnomocnikowi procesowemu ustanowionemu przez stronę. Jedynie w przypadku wyraźnego oświadczenia strony albo działającego w jej imieniu pełnomocnika procesowego bądź jego zastępcy (pełnomocnika substytucyjnego) o tym by pisma doręczać pełnomocnikowi substytucyjnemu, sąd powinien dokonywać doręczeń temu właśnie pełnomocnikowi. Nie jest bowiem wykluczone, że ze względu na przeszkody w możliwości wykonywania efektywnego zastępstwa procesowego przez pełnomocnika ustanowionego przez stronę np. jego choroby, bądź dłuższej nieobecności, zachodzi potrzeba dokonywania doręczeń pełnomocnikowi substytucyjnemu. W sprawie brak było takiego żądania. Z treści art. 133 § 3 k.p.c. nie wynika także zasada, że w przypadku gdy w sprawie za stronę działa kilku pełnomocników procesowych, doręczenia powinny być dokonywane do tego z nich, który składa w sprawie pisma procesowe. W takim wypadku doręczenia powinny być dokonywane tylko jednemu wskazanemu przez stronę pełnomocnikowi. W przeciwnym

wypadku doręczenie pisma sądowego jednemu z ustanowionych pełnomocników procesowych strony jest skuteczne.

Brak jest podstaw do uwzględnienie zarzutu dotyczącego błędnego ustalenia przez Sąd Okręgowy, że wnioskodawcom nie przysługuje zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Wezwanie wnioskodawców do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej poprzedziło wydanie przez Sąd Okręgowy postanowienia z dnia 8 lutego 2008 r., którym oddalono wniosek wnioskodawców J. G. i W. G. o zwolnienie od kosztów sądowych. Postanowienie to nie podlegało odrębnemu zaskarżeniu zażaleniem, jednakże może być kwestionowane w trybie art. 380 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. w ramach zażalenia wniesionego od postanowienia sądu drugiej instancji odrzucającego skargę kasacyjną z powodu nieuiszczenia należnej od skargi kasacyjnej opłaty (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2006 r. II CZ 128/05, niepubl.). W rozpoznawanym zażaleniu brak jest jednak jakichkolwiek merytorycznych zarzutów odnoszących się do rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w zakresie odmowy zwolnienia wnioskodawców od kosztów sądowych. Za taki zarzut nie może być bowiem uznane uzasadnienie zażalenia, w którym jedynie podniesiono, że jest rzeczą zastanawiającą dlaczego Sąd nie dokonał zwolnienia wnioskodawców od opłaty sądowej w sytuacji gdy wnioskodawcy spełniali wszelkie przesłanki w tym zakresie oraz korzystali ze zwolnienia od kosztów sądowych na wcześniejszym etapie postępowania.

W przypadku, gdy skargę kasacyjną wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych wnosi pełnomocnik będący adwokatem bądź radcą prawnym, zostaje przerwany bieg terminu do uiszczenia należnej opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. W razie oddalenia – w całości, bądź części – wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych – przewodniczący sądu wzywa do uiszczenia należnej opłaty także wtedy, gdy skargę kasacyjną wniósł adwokat bądź radca prawny (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r., V CZ 114/06, z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06, OSNC z 2007 r., nr 2, poz. 36, oraz z dnia 28 listopada 2006 r., III CZP 98/06, OSNC z 2007 r., nr 9, poz. 131). W uzasadnieniu ostatniego z podanych orzeczeń Sądu Najwyższego wyjaśniono, że ogólną zasadą pozostało uiszczanie należnych opłat na wezwanie, w terminie tygodniowym od dnia jego doręczenia (art. 130 § 1 k.p.c.), a obowiązek uiszczania opłat bez wezwania, chociaż obecnie rozszerzony pod względem podmiotowym i przedmiotowym, jest nadal wyjątkiem od reguły. Przepis art. 130² § 3 k.p.c. - dotyczący obowiązku uiszczenia m.in. przez adwokata opłaty w wysokości stałej bądź stosunkowej od środków odwoławczych i zaskarżenia - reguluje sytuacje,

w których w chwili wnoszenia danego rodzaju środka istnieje obowiązek uiszczenia opłaty. Rygor z art. 130² § 3 k.p.c. nie ma zastosowania do innych sytuacji niż przewidzianych w tym przepisie. W konsekwencji w razie oddalenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych należy wezwać pełnomocnika strony będącego adwokatem bądź radcą prawnym do uiszczenia należnej opłaty w trybie przewidzianym w art. 130 § 1 k.p.c. W wezwaniu tym powinna być także określona wysokość należnej opłaty chociażby środek odwoławczy lub środek zaskarżenia podlegał opłacie „w wysokości stałej lub stosunkowej”, o której mowa w art. 130² § 3 k.p.c., gdyż obowiązek samoobliczenia należnej opłaty przez adwokata bądź radcę prawnego ma miejsce tylko w sytuacji, o której mowa w art. 130² § 3 k.p.c., nie zaś w przypadku wezwania pełnomocnika strony do uiszczenia należnej opłaty na podstawie art. 130 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy wzywając zarządzeniem z dnia 11 lutego 2008 r. pełnomocnika wnioskodawców J. G. i W. G. do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej nie określił wysokości żądanej opłaty, lecz wezwał do uiszczenia „należnej opłaty” od skargi kasacyjnej. Treść tego wezwania nie spełniała więc wymogów należytego wezwania do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej. W konsekwencji uchybienie w wykonaniu tego wezwania przez wnioskodawców nie mogło spowodować dla nich ujemnych konsekwencji procesowych w postaci odrzucenia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Podniesiony w zażaleniu zarzut naruszenia art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. nie był jednak uzasadniony, gdyż przepisy te dotyczą uzupełnienia braków formalnych zażalenia przed sądem pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.